

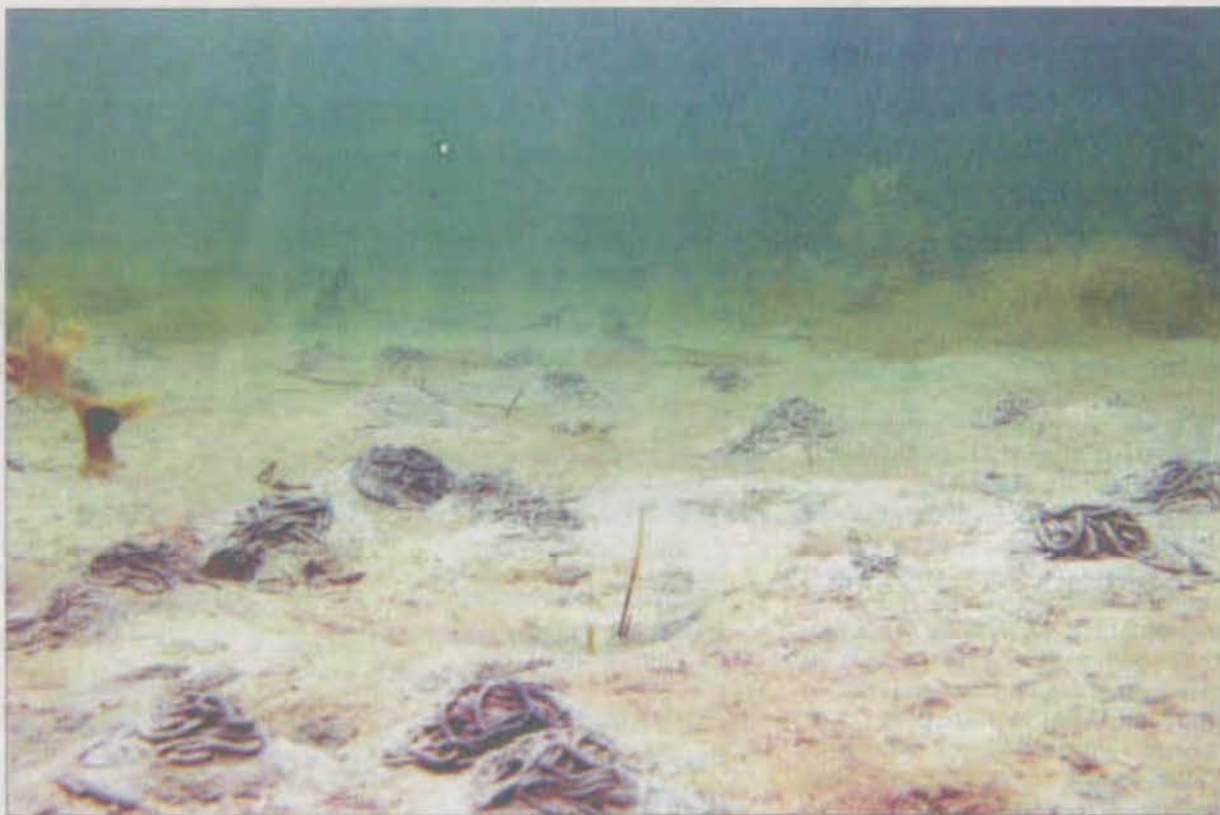
Forskere advarer: Livet i fjordene er tæt på at dø

Regeringens udsættelse af miljøkrav til landbrug kan blive dødsstødet til fisk og andre højere livsformer i fjordene, mener eksperter. Miljøministeren siger, at fjordene er i bedring.

De danske fjorde er på vej til at få permanent uklart vand, hvor alger og gøpler dominerer på bekostning af ålegræs, dyreplankton og fisk. Og VK-regeringens forsøg på at få udsættelse af EU's vandmiljøkrav fra 2015 til 2027 gør chancerne for at få rettet op endnu mindre.

Sådan lyder advarslen fra tre af Danmarks fremmeste eksperter på området.

»Regeringens udsættelse af kravene til landbrugets forurening med kvælstof og fosfor bety-

der en reel fare for, at vi aldrig får genoprettet miljøet i vore fjorde - og at de populært sagt dør», siger Stig Markager, professor ved Afdeling for Marin Økologi ved Danmarks Miljøundersøgelser (DMU), Aarhus Universitet.

Han bakkes op af lektor og koordinator Mogens Flindt fra Biologisk Institut på Syddansk Universitet og professor Kaj Sand Jensen fra Biologisk Institut på Københavns Universitet.

»Død er ikke det mest præcise ord, men der er ingen tvivl om, at fjordene er meget syge, og at de ikke bliver raske inden for de nærmeste årtier«, siger han.

»Meget tyder på, at man har gjort ubodelig skade på visse arter og økosystemer, og når regeringen så vil udsætte kravene til nedbringelse af forureningen, nærmer vi os et tidspunkt, hvor det bliver illusorisk at tale om en tilbagevenden til en god økologisk tilstand«, vurderer Kaj Sand Jensen.

Forsinkelse på genopretning

Siden midten af 1980'erne er landbrugets udledning af kvælstof og fosfor næsten halveret, men fjordenes tilstand er stort set ikke forbedret, viser en række rapporter fra blandt andet DMU.

I Horsens Fjord udledes der for eksempel nu blot en femtedel så meget fosfor som for 25 år siden, uden at det har bragt fremskridt under overfladen.

»Forskningen viser ret entydigt, at der typisk går mindst 20-30 år, fra udledningen er bragt ned til et niveau, som naturen kan tåle, til en fjord igen er tilbage i god økologisk tilstand«, konkluderer Stig Markager.

Problemet er imidlertid, at man ikke bare kan regne med, at der er denne forsinkelse indbygget i systemet.

»Tilstanden kan blive så elendig, at naturen slet ikke kan genoprettes«, siger Mogens Flindt fra Syddansk Universitet.

DMU har beregnet, at næringsstofbelastningen af fjordene skal nedbringes med omkring 30.000 ton kvælstof inden 2015.

Regeringens øjeblikkelige mål er en reduktion på 9.000 ton kvælstof og på læn-

BUNDEN ER NÅET.

De fleste steder i Odense Fjord er bunden stort set død. Kun få områder af fjorden er dækket af det ålegræs, der for få årtier siden var dominerende i alle vores fjorde.

Foto: Thomas Valdemarsen/Syddansk Universitet

gere sigt yderligere 10.000 ton - men de 10.000 ton er udsat til 2027.

Fjordene er ørkener

Mogens Flindt peger på, at de danske fjorde for få årtier siden var »udstrakte undervandsenge med ålegræs og rig flora og fauna«.

»I dag er fjordene biologisk set nogle ørkener, hvor fiskebestandene er næsten forsvundet, og hvor bunden er så mudret, at hverken planter eller muslinger kan få fat - og hvor det i øvrigt er ret klamt at bade. Med en udsættelse vil mange af os ikke opleve en bedring i vores levetid«, siger Mogens Flindt.

Det største enkeltproblem for fjordene er, at stort set alt ålegræsset er væk. Ålegræs holder vandet klart og modvirker iltsvind, fordi det opsamler det kvælstof og fosfor, som især landbruget udleder. Uden ålegræs bliver kvælstoffet og fosforen i stedet opsamlet af hurtigtvoksende makroalger.

»Og så er det, at det bliver en grønkålsuppe derude - med iltsvind og ofte også fiskedød«, siger Mogens Flindt.

Varmere klima gør det værre

Fremtidens gradvist varmere klima forværrer situationen, fordi alger og iltsvind breder sig hurtigere i varmere vand.

»Vi skal skynde os, inden effekterne af klimaændringerne for alvor slår igen-

nem. Når de gør det, får vi måske aldrig et skifte i fjordenes økologiske tilstand, og fjordene låses fast i deres nuværende forarmede forfatning«, siger Stig Markager.

Miljøminister Karen Ellemann (V) mener imidlertid, at det danske vandmiljø »klart er i bedring«.

»I de seneste par år har omfanget af iltsvind faktisk været lidt lavere end tidligere. Det samme gælder algemængderne i fjordene og havet. Så fjordene er ikke ved at dø, vi er i fuld gang med at rette dem op. Denne positive udvikling vil fortsætte de næste år, når vi reducerer udvaskningen med 9.000 ton kvælstof frem til 2015, og herefter fortsætter vi jo med yderligere 10.000 ton«, siger Ellemann.

S kalder i samråd

»Udsættelsen kan også betyde, at vi får mulighed for at anvende nye virkemidler, som er målrettede og mere effektive, så vi ender op med at få mere miljø for pengene«, tilføjer ministeren.

Det svar er oppositionen langtfra tilfreds med. Socialdemokraternes miljøordfører, Mette Gjernskov, kalder nu ministeren i samråd.

»Man bliver efterhånden chokeret, hver eneste gang der kommer nye meldinger om den danske naturs tilstand, men jeg var ikke klar over, at det stod så galt til med fjordene«, siger Gjernskov.

michael.rothenborg@pol.dk

PARVA PÅ DISPENSATION

EU's vandrammedirektiv kræver 'god økologisk tilstand' med meget rener vand.

I dag får halvdelen af de danske åer, tre fjordedele af søerne og stort set alle fjorde mere kvælstof, end de kan tåle - eller opfylder på anden måde ikke 'god økologisk tilstand'.

VK-regeringen vil søge om udsættelse med henvisning til landbrugets konkurrenceevne.

Forsinkelserne i den danske gennemførelse af EU's vandmiljøkrav har fået EU-kommissionen til flere gange at true med sagsanlæg. Det er ikke sikkert, at Danmark får dispensation til at udsætte genopretningen fra 2015 til 2027.